Valiokunnan lausunto YmVL 30/2018 vp– E 74/2018 vp

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2019

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2019 (E 74/2018 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- kalatalousneuvos Risto Lampinen, maa- ja metsätalousministeriö
- erikoistutkija Matti Salminen, Luonnonvarakeskus
- toiminnanjohtaja Vesa Karttunen, Kalatalouden Keskusliitto
- toimitusjohtaja Kim Jordas, Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- toiminnanjohtaja Markku Marttinen, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
- suojeluasiantuntija Olli Sivonen, WWF Suomi

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- ympäristöministeriö
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Tornio-Muoniojokiseura ry

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto ICES antoi 31.5.2018 suosituksensa vuoden 2019 TAC:sta Itämeren kalakannoille. ICES:n suositukset muodostavat perustan komission ehdotukselle vuoden 2019 kalastusmahdollisuuksista Itämerellä. Komissio on suositusten perusteella 31.8.2018 antanut ehdotuksensa Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuodelle 2019. Ehdotukseen sisältyy seuraavat kalastusmahdollisuudet:

Kalakanta	EU TAC 2018	Suomen kiintiö vuonna 2018 (ilman siirtoja vuodelta 2017)	ICES neuvo vuodelle 2019	Komission ehdotus EU TAC 2019	Muutos-%
Pohjanlahden silakka	95 566	78 351	88 703	88 703	-7,18
Pääaltaan silakka	229 355	50 297	115 591 - 192 787	170 360	-25,72
Läntinen silakka	17 309	1	0	6 404	-63,00
Riianlahden silakka	28 999	0	20 664 - 31 237	31 044	7,05
Kilohaili	262 310	13 545	225 752 - 311 523	270 772	3,23
Pääaltaan/Pohjanlahden lohi	91 132	23 548	116 000*	104 996	15,21
Suomenlahden lohi	10 003	8 977	11 800**	9 879	-1,24
Itäinen turska	28 388	499	16 685	24 112	-15,06
Läntinen turska	5 597	48	5 867 - 22 238***	7 340	31,14
Punakampela	7 076	0	10 122	10 122	43,05

* Suositukseen sisältyy arvio ei-toivotuista, raportoimattomista ja väärinraportoiduista saaliista. Ei-toivottu saalis koostuu hylkeen vahingoittamasta kalasta (8 800 lohta) ja alamittaisesta kalasta (2 900 lohta), josta ensin mainittu tulee vähentää TAC:sta ja viimeksi mainittu lisätä TAC:iin. Lisäksi suositukseen sisältyy arvio raportoimattomasta (6 %) ja väärinraportoidusta (29 %) saalista yhteensä 40 900 lohta. Myös Venäjän osuus (1,9 % 66 200 lohesta) tulee ottaa huomioon. Suosituksen haarukka on arvioista ja laskentatavasta riippuen siten 64 942 – 116 000 lohta.

** Suositukseen sisältyy arvio ei-toivotuista ja raportoimattomista saaliista. Ei-toivottu saalis (15 %) (hylkeen vahingoittama tai alamittainen lohi) tulee ottaa huomioon vahvistettaessa TAC:ia poisheittokiellon mukaisesti. Lisäksi suositukseen sisältyy arvio raportoimattomasta saalista (3 %). Myös Venäjän osuus (9,3% 9 676 lohesta) tulee ottaa huomioon. Suosituksen haarukka on arvioista ja laskentatavasta riippuen siten 8 777 – 11 800 lohta.

*** Suositetussa meren kokonaissaaliissa on mukana vapaa-ajankalastajien saaliina 1 754 tonnia.

EU:n yhteisestä kalastuspolitiikasta annetun perusasetuksen 1380/2013 artiklassa 2 olevan tavoitteen mukaan kalakantoja tulisi hyödyntää kestävän enimmäistuoton MSY:n (Maximum Sustainable Yield) mukaisesti vuoteen 2015 mennessä ja asteittain viimeistään vuoteen 2020 mennessä kaikkien kalakantojen osalta.

MSY määritellään ICES:n suosituksissa kalakannan kutukannan sekä kalakannan kalastuskuolevuuden perusteella. Kalakannan katsotaan olevan MSY –tilassa, kun kutukanta on määriteltyä kokoa suurempi ja kalastuskuolevuus määriteltyä tasoa pienempi. Kyseiset tavoiteluvut on määritelty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 2016/1139 Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantoja ja näitä kantoja hyödyntäviä kalastuksia koskevan monivuotisen suunnitelman liitteissä I ja II. Asetuksen 2016/1139 muutoksella on otettu huomioon Pohjanlahden silakkakantaa koskevat muutetut viitearvot.

ICES arvioi, että Pohjanlahden silakan kutukanta on hieman pienempi kuin vuosi sitten (kuitenkin huomattavasti varotasoja suurempi) ja että kalastuskuolevuus oli vuonna 2017 hieman yli Fmsy arvon. Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakkakanta ja Riianlahden silakkakanta ovat viimeisimmän tiedon perusteella MSY –tilassa. Kilohailikantaan kohdistuva kalastuskuolevuus oli vuonna 2017 hieman yli Fmsy arvon. Läntinen silakkakanta on merkittävästi heikentynyt alle MSY tilan.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC ja Suomenlahden lohen TAC kattavat molemmat useita lohikantoja, joiden tila vaihtelee suuresti. Vahvimmat lohikannat ovat Perämeren suuret lohikannat (Tornionjoki, Kalix, Råne, Åby, Byske, Ume/Vindel), jotka poikastuotannon perusteella ovat MSY tilassa tai lähellä sitä. Heikkoja lohikantoja ovat erityisesti Rickleån, Sävarån. Lödgeälven ja Öreälven Pohjanlahdella ja monet kannat Itämeren pääaltaalla. Suomenlahden villit lohikannat (Viron lohijoet Keila, Vasalemma ja Kunda) ovat poikastuotannon perusteella osoittaneet merkittävää elpymistä. ICES määrittelee lohikantojen MSY tilaa vaelluspoikastuotannon perusteella (vähintään 75 prosenttia potentiaalisesta tuotannosta).

ICES tuo neuvossaan myös esille, että sekakantakalastus on uhka heikoille lohikannoille, erityisesti Itämeren pääaltaalla, jossa kaikki heikot lohikannat käyvät syönnöksellä. Näiden kantojen elvyttäminen edellyttää pitkäaikaisia toimia kuten kalastusrajoituksia meressä, erityisesti Itämeren pääaltaalla sekä jokisuissa ja jokialueilla, elinympäristöjen kunnostuksia ja vaellusesteiden poistamista. ICES toteaa lisäksi, että Suomenlahden alueella pääosa lohista ovat istutettuja. Lohenkalastus Suomenlahdella tulisi kohdentaa istutettuun loheen mm. hyödyntämällä eväleikkauksia.

ICES toteaa, että se ei voi antaa analyyttistä arviota itäisen turskakannan tilasta. Tästä syystä ICES antaa varovaisuusperiaatteeseen perustuvan suosituksen kiintiön pienentämisestä. Läntisen turskakannan tila on hieman parantunut. Vuosiluokka 2016 on suurin moneen vuoteen, mikä suurentaa kannan kokoa.

Meritaimenen osalta EU:ssa ei tehdä päätöksiä TAC:sta. Itämerellä on satoja meritaimenkantoja, jotka vaeltavat rannikkojen lähivesillä. Tämän takia meritaimenkannat eivät muodosta yhteistä kalavaraa, jonka kattava sääteleminen EU:n vahvistamalla TAC:lla olisi tarkoituksenmukainen hoitotoimenpide. ICES totesi meritaimenta koskevassa neuvossaan vuodelta 2017, että meritaimenen kohdennettua kalastusta ja joutumista sivusaaliiksi muussa kalastuksessa tulisi vähentää Pohjanlahdella ja eteläisellä Itämerellä luonnonvaraisten meritaimenkantojen suojelemiseksi. Lisäksi on tarpeen kunnostaa meritaimenen elinympäristöjä ja poistaa vaellusesteitä. Suomessa luonnonvaraisten meritaimenten vuodesta 2016 alkanut rauhoitus ulottuu vuoden 2019 alusta al-

kaen kaikille merialueille. Saaliiksi saa kaikessa kalastuksessa ottaa vain eväleikattuja (= istutettuja) meritaimenia.

Valtioneuvoston kanta

Peruskanta

Valtioneuvosto kannattaa Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2019 siten, että kalakantojen hyödyntäminen kestävän enimmäistuoton (Maximum Sustainable Yield, MSY) mukaisesti saavutettaisiin EU:n yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan perusasetuksen 1380/2013 tavoitteiden mukaisesti mahdollisimman pian, kuitenkin asteittain viimeistään vuoteen 2020 mennessä kaikkien kalakantojen osalta.

Tämä tulee toteuttaa siten, että kalastusmahdollisuudet vahvistetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 2016/1139 Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantoja ja näitä kantoja hyödyntäviä kalastuksia koskevan monivuotisen suunnitelman tai ICES:n sitä koskevan uusimman tieteellisen neuvon perusteella.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC

ICES:n neuvon mukaan kaupallisen kalastuksen kokonaissaaliin merellä ei tulisi ylittää 116 000 lohta. Vuoden 2017 havaintojen perusteella tästä tulisi vähentää hylkeiden vahingoittamien lohien arvioituna määränä 8 800 lohta ja arvioituna raportoimattomana ja väärinraportoituna saaliina 41 000 lohta sekä Venäjän osuus (1,9 % 66 200 lohesta) 1 257 lohta. Näin laskemalla päädyttäisiin EU:n TAC:iin, jonka suuruus olisi 64 942 lohta, joka merkitsisi n. 29 prosentin pienennystä kuluvan vuoden TAC:iin. Komissio ei ota huomioon raportoimatonta ja väärinraportoitua saalista ja ehdottaa siten TAC:n nostamista 15 prosentilla.

Edellä mainittu pienennys perustuu valtaosiltaan ICES:n arvioon puolalaisten kalastajien taimeneksi väärinraportoidusta lohimäärästä, jonka arvioidaan vuonna 2017 olleen 30 500 lohta (17 100 lohta vuonna 2016). Puolan lohikiintiö vuonna 2017 oli kuitenkin vain 6 030 lohta. Väärinraportoitua lohimäärää koskevan arvion huomioon ottaminen olisi vakavassa ristiriidassa suhteellisen vakauden (jäsenvaltioiden välinen pysyvä kiintiöjakoavain) kanssa ja johtaisi sen vääristymiseen. Se tarkoittaisi, että hyväksyttäisiin Puolan kiintiöksi 36 530 lohta, joka otettaisiin muiden jäsenvaltioiden kaupallisten kalastajien kiintiöistä. Kyseisen arvioidun määrän suurentuminen ja hyväksyminen sellaisenaan voisi jopa johtaa siihen, että muille jäsenvaltioille ei jäisi lainkaan lohikiintiötä. Keskeistä on siksi saada tämä tutkijoiden arvioima puolalaisten harjoittama laiton kalastus loppumaan.

Komission ehdottaman Itämeren lohen monivuotisen hoitosuunnitelman lähtökohtana on ollut kalastuskuolevuuden asettaminen tasolle 0,1. Tämän perusteella tieteellisen neuvon tietojen mukaan kaupallisen kalastuksen TAC saisi olla enintään 162 800 lohta. Tämä määrä perustuu ICES:n arvioon meressä olevan pyyntikokoisen lohen määrästä. Edellä mainitusta määrästä tulisi neuvon tietojen mukaan vähentää hylkeiden vahingoittamien lohien arvioituna määränä 12 400 lohta ja arvioituna raportoimattomana ja väärinraportoituna saaliina 57 500 lohta sekä Venäjän

osuus (1,9 % 92 900 lohesta) 1 765 lohta. Näin laskemalla päädyttäisiin EU:n TAC:iin, jonka suuruus olisi 91 135 lohta, joka vastaisi kuluvan vuoden TAC:in tasoa (91 132 lohta).

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n pienentämistä tieteellisen neuvon mukaisen laskelman suuntaisesti.

Valtioneuvosto edellyttää, että komissio ja jäsenvaltiot jo kuluvasta kalastuskaudesta alkaen valvovat tehostetusti (ml. erityisillä valvontakampanjoilla), että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta. Valvonnalla tulee estää laittoman kalastuksen harjoittaminen ja jos sellaista todennetaan, se on viipymättä ja kokonaan eliminoitava. Samalla tulee varmistaa, että kalastuksen valvontaan varattuja resursseja ja EU rahoitusta kohdennetaan riittävästi nimenomaisesti lohen ja taimenen kalastuksen valvontaan. Lisäksi Suomi kannattaa kaikkia mahdollisia toimia, joilla lohen laitonta kalastusta voidaan vähentää.

Valtioneuvosto nostaa esiin Itämeren lohikantojen sekakantakalastukseen liittyvät ongelmat. Lisäksi valtioneuvosto katsoo, että kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä.

Suomenlahden lohen TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon mukaisesti siten, että TAC:n pohjaluku olisi 11 800 lohta, josta vähennetään hylkeiden vahingoittamien lohien määrä 1 770 lohta (15 %) ja arvioitu raportoimaton saalis 354 lohta (3 %) sekä Venäjän osuus (9,3 % 9 676 lohesta) 899 lohta. EU:n TAC olisi siten 8 777 lohta, joka olisi n. 12 prosentin pienennys kuluvan vuoden TAC:iin (10 003 lohta) verrattuna. Komissio ei ota huomioon raportoimatonta ja väärinraportoitua saalista ja ehdottaa siten TAC:n muuttamista noin yhdellä prosentilla.

Valtioneuvosto katsoo, että tulisi pyrkiä siihen, että kalastus kohdistuu istutettuihin lohiin.

Pohjanlahden silakan TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista komission ehdotuksen ja asetuksen 2016/1139 liitteessä I määritellyn Fmsy pistearvon 0,21 (Fmsy vaihteluväli on 0,15 – 0,21) perusteella siten, että TAC olisi 88 703 tonnia, joka olisi n. 7 %:n pienennys kuluvan vuoden TAC:iin.

Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista komission ehdotuksen ja asetuksen 2016/1139 liitteessä I määritellyn Fmsy yläarvon 0,28 perusteella siten, että TAC olisi 192 787 tonnia. Tästä määrästä vähennettäisiin Venäjän osuus ja Riianlahteen liittyvä vaellus. TAC pienenisi siten n. 26 %:lla 170 360 tonniin kuluvan vuoden TAC:iin verrattuna.

Riianlahden silakkakannan TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista komission ehdotuksen ja asetuksen 2016/1139 liitteessä I määritellyn kalastuskuolevuuden Fmsy vaihteluvälin (0,24 – 0,38) perusteella siten, että otetaan huomioon pääaltaalle liittyvä vaellus.

Läntisen silakkakannan TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista komission ehdotuksen ja asetuksen 2016/1139 perusteella.

Kilohailin TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista komission ehdotuksen ja asetuksen 2016/1139 liitteessä I määritellyn kalastuskuolevuuden MSY-pistearvon 0,26 (vaihteluväli on 0,19 – 0,27) mukaisesti siten, että TAC olisi 301 125 tonnia. TAC:n tasossa otetaan huomioon Venäjän osuus (10,08 %) siten, että EU:n TAC olisi 270 772 tonnia. TAC suurenisi siten n. 3 % kuluvaan vuoden TAC:iin (262 310 tonnia) verrattuna.

Itäisen turskakannan TAC

Itäisen turskakannan tilaa ei ole voitu analysoida tarkasti, eikä ICES ole voinut suositella kalastuskuolevuuden vaihteluväliä kannalle. Valtioneuvosto kannattaa TAC:in olennaista pienentämistä ICES:n neuvon mukaisesti.

Läntisen turskakannan TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista komission ehdotuksen ja asetuksen 2016/1139 liitteessä I määritellyn kalastuskuolevuuden Fmsy ala-arvon 0,15 perusteella.

Lisäksi valtioneuvosto katsoo, että läntiseen turskakantaan kohdistuva kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Neuvotteluprosessista

Valiokunta toteaa, että Itämeren kalastusmahdollisuuksista eli käytännössä kalastuskiintiöistä päätetään vuosittain EU:n kalastusneuvostossa. Ehdotus käsitellään valmistelevasti BALTFISHissa (The Baltic Sea Fisheries Forum), joka on EU:n kahdeksan Itämeren rantavaltion yhteistyöverkosto kestävän kalastuspolitiikan kehittämiseksi Itämeren alueella EU:n yhteisen kalastuspolitiikan alaisissa asioissa. Jos BALTFISHin neuvotteluissa ei saavuteta yhteisymmärrystä rantavaltioiden kesken esimerkiksi vuosittaisten kalastuskiintiöiden määrästä, neuvotteluja käydään EU:n kalastusneuvostossa kaikkien jäsenmaiden kesken EU:n normaalien päätöksentekosääntöjen mukaisesti. Valiokunta on antanut BALTFISHin neuvotteluja varten laaditusta, kan-

sainvälisen merentutkimusneuvoston ICES:in suosituksia koskevasta valtioneuvoston selvityksestä lausuntonsa 19.6.2018 (YmVL 23/2018 vp).

BALTFISH ei ole viime vuosina päässyt keskuudessaan yhteisymmärrykseen kiintiöistä, joten niistä on päätetty EU:n kalastusneuvostossa. Vastikään saadun tiedon mukaan Ruotsi arvioi, että BALTFISH mahdollisesti saavuttaisi kompromissin. Baltic Sea Advisory Council on julkaissut omat ehdotuksensa ICES:in suositusten jälkeen ja komissio on näiden perusteella laatinut oman ehdotuksensa. Huomion arvoista on, että asioista päätetään neuvostossa enemmistöpäätöksin. Valtioneuvostolle on tässä prosessissa tärkeää, että sillä on riittävästi neuvotteluvaraa toivotun lopputuloksen saavuttamiseksi. Neuvostossa tapahtuva neuvotteluprosessi on luonteeltaan poliittinen, joten enemmistöpäätökseen riittävän yhteisymmärryksen aikaansaamiseen voivat vaikuttaa monet, ennalta arvaamattomat seikat. Kalastuksen ja kalakantojen suojelutavoitteiden merkitys eri jäsenmaiden näkökulmasta vaihtelee, mikä myös vaikuttaa asiakokonaisuuteen. Neuvotteluissa on myös aina kysymys kokonaisratkaisusta, sillä kaikista rajoituksista neuvotellaan kokonaisuutena. Valiokunta korostaa, että neuvotteluvaran tulee olla riittävän väljä hyvän neuvotteluprosessin mahdollistamiseksi ja parhaan mahdollisen lopputuloksen saavuttamiseksi. Samanaikaisesti neuvotteluvaran tärkeitä reunaehtoja ovat mahdollisten muutosten ekologiset, taloudelliset ja sosiaaliset perusteet sekä kestävän kalastuksen tavoitteiden ja varovaisuusperiaatteen huomioon ottaminen. Näin ollen ei ole tarkoituksenmukaista sitoa Suomen kantaa yhteen tai kahteen yksittäiseen lukuun, vaan on tarpeen jättää kannanmuodostukselle varaa tilanteesta riippuen.

Valiokunta toteaa, että käsiteltävänä oleva valtioneuvoston kirjelmä on Suomen neuvottelutavoitteiden turvaamiseksi osin vaiteliaisuusmääräyksen piirissä. Tarvittaessa ministeriö lähettää asiaa koskevat aineistot eduskunnan käsittelyä varten vaiteliaisuuspyynnöllä ja eduskunnan suuri valiokunta antaa asiasta määräyksen perustuslain 50 §:n 3 momentin mukaisesti. Tämä on normaali käytäntö ja, kuten valiokunta edellä on kuvannut, tarvittavan neuvotteluvaran edellytysten säilymisen kannalta välttämätöntä. Valiokunta painottaa, että vaiteliaisuusmääräyksellä ei pyritä rajoittamaan asiaa koskevaa julkista keskustelua, vaan antamaan neuvottelutilanteeseen parhaat mahdolliset reunaehdot yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valiokunta korostaa, että Suomi on johdonmukaisesti jo vuosia ajanut kalastuskiintiön pienentämistä erityisesti lohikannan tilan parantamiseksi. Suomen lähtökohtana on ollut ja on kansainvälisen merentutkimusneuvoston ICES:in tieteellinen neuvo. Moni muu EU:n jäsenmaa, kuten Puola, Saksa ja Tanska, tai kauempana sijaitsevat jäsenmaat, suhtautuvat kuitenkin lohen kalastusrajoituksiin toiselta pohjalta. Monet jäsenvaltiot kannattavat komission esittämää TAC:ia ja vastustavat sen merkittävää pienentämistä. Valiokunta pitää kuitenkin valtioneuvoston tavoin tärkeänä peruslähtökohtana Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2019 siten, että kalakantojen hyödyntäminen kestävän enimmäistuoton (Maximum Sustainable Yield, MSY) mukaisesti saavutetaan EU:n yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan perusasetuksen 1380/2013 tavoitteiden mukaisesti mahdollisimman pian, kuitenkin asteittain viimeistään vuoteen 2020 mennessä kaikkien kalakantojen osalta.

Valiokunnan lausunto YmVL 30/2018 vp

Itämeren pääaltaan, Pohjanlahden ja Suomenlahden lohen TAC

Komission ehdottaman Itämeren lohen monivuotisen hoitosuunnitelman lähtökohtana on kalastuskuolevuuden asettaminen tasolle 0,1. Tämän perusteella tieteellisen neuvon tietojen mukaan kaupallisen kalastuksen suurin sallittu saalis, TAC (Total allowable catch) saisi olla enintään 162 800 lohta. Tämä määrä perustuu ICES:n arvioon meressä olevan pyyntikokoisen lohen määrästä. Hoitosuunnitelman perusteella TAC:in suuruus olisi valtioneuvoston kirjelmässä tarkemmin mainittujen vähennysten jälkeen 91 135 lohta, joka vastaa kuluvan vuoden TAC:in tasoa.

ICES:n suosituksen mukaan kaupallisen kalastuksen kokonaissaaliin merellä ei tulisi ylittää 116 000:ta lohta. TAC:in suuruus olisi valtioneuvoston kirjelmässä esitettyjen vähennysten jälkeen tieteellisen neuvon perusteella 64 942 lohta, mikäli laittoman ja väärinraportoidun kalastuksen arvioidaan jatkuvan vuoden 2017 tasolla. Tämä merkitsisi noin 29 prosentin pienennystä kuluvaan vuoteen. Komissio ei ota asetusehdotuksessaan huomioon raportoimatonta ja väärinraportoitua saalista ja ehdottaa siten TAC:n nostamista 15 prosentilla 104 996 loheen.

Valiokunta viitaten aikaisempaan lausuntoonsa YmVL 23/2018 vp uudistaa kantansa siitä, että ICES:in suosituksia tulisi noudattaa vuoden 2019 TAC:eista päätettäessä ja ICES:in neuvon mukainen taso on ensisijainen tavoite. Itämeren heikkoja lohikantoja tulee parantaa riittävin kalastusrajoituksin, mutta myös muita toimenpiteitä tarvitaan lohien vaellusesteiden poistamiseksi ja elinympäristöjen kunnostamiseksi. Valtioneuvoston kanta on ollut johdonmukaisesti näiden peruslähtökohtien mukainen vuodesta 2013 alkaen. Valiokunta kuitenkin korostaa, että lohikantojen tila edellyttää pitkäjänteisiä toimenpiteitä siihen saakka, että kannat saadaan elpymään.

ICES:in tieteellisen neuvon osoittama tarve pienentää lohisaaliskiintiötä johtuu suurelta osin pitkään jatkuneesta Puolan väärinraportoidusta ja salakalastetusta saaliista. Arvioita laittomasta kalastuksesta on vaikeaa tehdä, sillä todisteita siitä on vaikea saada, minkä lisäksi sen suuruus vaihtelee todennäköisesti paljonkin vuosittain. ICES:in arvioiden mukaan väärinraportoidun ja laittoman lohen osuus Itämerellä vähentyi merkittävästi vuosina 2011—2015, mutta on sen jälkeen lisääntynyt, erityisesti vuonna 2017. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ICES korjaa tieteellisin menetelmin kerättyjä arvioita laittoman saaliin osuudesta myös jälkikäteen, mikä tulee ottaa huomioon arvioitaessa jälkikäteen laittoman kalastuksen osuuden vaikutusta kulloisenkin vuoden TAC:in perusteisiin.

Eduskunta on edellyttänyt vaikuttavia toimia laittoman lohenkalastuksen ja väärinraportoinnin lopettamiseksi. Valiokunta on tyytyväinen saamaansa selvitykseen kaikista niistä toimista, joihin valtioneuvosto on kesän ja syksyn aikana ryhtynyt. Koska toimivalta ryhtyä toimenpiteisiin laittomuuksien lopettamiseksi on komissiolla, on tulosten aikaansaamiseksi välttämätöntä, että neuvottelut komission kanssa ovat tuloksellisia. Valiokunta pitää välttämättömänä, että valtioneuvosto jatkaa vaikuttamista komissioon siten, että se tehostaa kalastuksenvalvontaa eteläisellä Itämerellä laittoman lohenkalastuksen ja saaliiden väärinraportoinnin estämiseksi. Yhteisen kalastuspolitiikan noudattamisen valvontajärjestelmä ei ole eteläisellä Itämerellä toiminut lainkaan. Järjestelmä sisältää sinänsä toimivan sanktiojärjestelmän, jota noudattamalla laiton kalastus vähennetään määräyksiä loukanneen jäsenvaltion seuraavan vuoden kiintiöstä. Tulosten saaminen on kuitenkin hidasta, koska kysymyksessä on näyttöön perustuva oikeudellinen prosessi.

Periaatteellisten kysymysten ohella on tärkeää, että käyttöön saataisiin keinoja, jotka vaikuttavat käytännössä tehokkaasti laittoman kalastuksen hävittämiseen. Valiokunta katsoo, että meritaimenen kaupallisen kalastuksen kieltäminen avomerellä olisi nopea ja tehokas keino, jolla voitaisiin sekä estää väärinraportointia että mahdollistaa tehokas valvonta.

Meritaimen ei kuulu kiintiöityihin lajeihin, eikä EU:ssa tehdä sen osalta säätelypäätöksiä. Valiokunta kuitenkin uudistaa aikaisemmassa lausunnossaan esittämänsä siitä, että Itämeren heikkojen meritaimenkantojen elvyttäminen on tärkeää ja että meritaimenkannat tulisi huomioida muiden lajien kalastusta säädeltäessä. Monien meritaimenkantojen tila Itämerellä on huono, ja lohenkalastuksen sääntely vaikuttaa myös meritaimenkantojen kalastuskuolleisuuteen, koska pyydykset sopivat myös meritaimenen kalastukseen. Suomessa luonnonvaraiset meritaimenkannat on rauhoitettu kaikilla merialueilla vuoden 2019 alusta alkaen. Valiokunta kuitenkin kiirehtii meritaimenkantojen hoitosuunnitelman valmistelua, sillä myös kutujokien kunnostaminen ja vaellusesteiden poistaminen ovat tärkeitä kantojen elvyttämisen onnistumiseksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Itämeren lohikantojen sekakantakalastukseen liittyviä ongelmia pidetään edelleen esillä. Lohen sekakantakalastusta tulisi pyrkiä vähentämään siten kuin ICES on suositellut, ja tavoitteena tulisi olla erityisesti eteläisen Itämeren ajosiimakalastuksen nykyistä tehokkaampi rajoittaminen. Kalastuksen tulisi kohdistua hyvässä tilassa oleviin kalakantoihin ja ohjata pois niiltä alueilta, joilla on suuri mahdollisuus sekakantakalastukseen. Heikoimmassa tilassa olevien lohikantojen suojelu edellyttää kalastuksen järjestämistä lohikantakohtaisesti.

Komissio ehdottaa Suomenlahden lohen TAC:n pienentämistä noin yhdellä prosentilla. ICES:n neuvon mukaisesti TAC:n pohjaluku olisi 11 800 lohta ja vähennysten jälkeen EU:n TAC olisi 8 777 lohta, eli noin 12 prosentin pienennys kuluvan vuoden TAC:iin verrattuna. Valiokunta katsoo, että Suomenlahden lohen TAC tulisi vahvistaa ICES:n neuvon mukaisesti. Valiokunta korostaa myös, että mitä suurempi kulloinkin hyväksyttävä TAC on, sitä enemmän tulisi kiinnittää huomiota muihin suojelutoimenpiteisiin, kuten kalastuksen kohdistamiseen istutettuihin, eväleikattuihin lohiin. Valiokunta toteaa, että Suomenlahdella saadaan kaikki istutetut lohet tänä vuonna rasvaeväleikattua, joten kalastuksen suuntaaminen istutettuihin lohiin on konkreettisesti mahdollista.

Valiokunta toteaa, että Suomessa vuoden 2017 alussa käyttöön otettu EU:n yhteisen kalastuspolitiikan mukainen toimijakohtainen kalastuskiintiöjärjestelmä toimii hyvin, eikä järjestelmätason ongelmia ole. Lohisaaliin merkitsemisvelvoite on olennaisen tärkeä koko järjestelmän toimivuuden kannalta, ja Suomen toimet voivat olla mallina muuallakin. Myös paikkatiedon hyödyntämiseen perustuvaa sähköistä ns. oma kala -järjestelmää kehitetään Suomessa, mikä edistää tiedonsaantia ja vastuullisen kalastuskulttuurin vahvistumista palvellen monipuolisesti vapaa-ajankalastajan tietotarpeita.

Itäisen ja läntisen turskakannan TAC

Itäisen turskakannan TAC:in osalta valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että itäisen turskakannan tilaa ei ole voitu analysoida tarkasti eikä ICES ole voinut suositella kalastuskuolevuuden vaihteluväliä kannalle. Valiokunta katsoo varovaisuusperiaatteen mukaisesti, että TAC:ia tulee olennaisesti pienentää ICES:n neuvon mukaisesti.

Läntisen turskakannan osalta valiokunta pitää tärkeänä, että kaikki siihen kohdistuva kalastuskuolevuus otetaan kalastuksen säätelyssä huomioon. Turska on koko Itämeren tärkeimpiä avainlajeja niin ekosysteemitasolla kuin kaupallisestikin. ICESin mukaan läntisen turskakannan tila on hieman parantunut. Valiokunta korostaa, että turskakantojen kalastusta rajoittavat toimenpiteet ovat silti edelleen tärkeitä, sillä kannan heikko tila vaikuttaa välillisesti laajasti Itämeren ekosysteemien tilaan. Koska kilohaili on turskan pääravintoa, sen kalastuksella on keskeinen merkitys turskakannalle. Kilohailisaaliin arvioidaan olevan kestävällä tasolla.

Valiokunta toteaa lopuksi, että se yhtyy edellä esitetyin huomioin kaikilta osin perusmuistiosta ilmenevään valtioneuvoston kantaan.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 10.10.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Satu Hassi vihr
varapuheenjohtaja Silvia Modig vas
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tiina Elovaara sin
jäsen Olli Immonen ps
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Sanna Marin sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Sari Multala kok
jäsen Riitta Myller sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos